

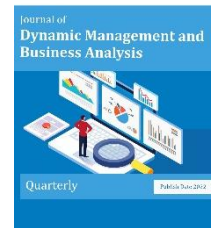

Journal Website

Article history:
Received 23 August 2025
Revised 22 December 2025
Accepted 29 December 2025
Initial Publication 19 May 2026
Final Publication 23 September 2026

Dynamic Management and Business Analysis

Volume 5, Issue 3, pp 1-16

E-ISSN: 3041-8933

Designing and Testing a Model of the Impact of Intelligent Accounting Systems on Financial Reporting Quality: The Mediating Role of User Trust and Managerial Decision-Making Capability

Nooshin. Sheikh^{1*}

¹ MA, Department of Accounting, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

* Corresponding author email address: Sheikh.nooshin69@gmail.com

Article Info

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Sheikh, N. (2026). Designing and Testing a Model of the Impact of Intelligent Accounting Systems on Financial Reporting Quality: The Mediating Role of User Trust and Managerial Decision-Making Capability. *Dynamic Management and Business Analysis*, 5(3), 1-16.
<https://doi.org/10.61838/dmbaj.4.4.1>

© 2026 the author(s). Published by Knowledge Management Scientific Association. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) License.

ABSTRACT

Objective: This study aims to design and empirically test a model explaining how intelligent accounting systems influence financial reporting quality through the mediating roles of user trust and managerial decision-making capability.

Methods and Materials: A mixed-methods sequential exploratory design was employed. In the qualitative phase, thematic analysis of semi-structured interviews with experts in accounting, finance, and information technology was conducted to identify key dimensions and construct the conceptual model. In the quantitative phase, data were collected via a researcher-developed questionnaire from financial managers and professional accountants in Iran's oil industry. Structural equation modeling using the partial least squares approach (PLS-SEM) was applied, and measurement reliability and validity were confirmed through Cronbach's alpha, composite reliability, and AVE.

Findings: The structural model revealed a strong and significant effect of intelligent accounting systems on user trust ($\beta=0.865$), a significant effect of user trust on financial reporting quality ($\beta=0.425$), and a significant effect of managerial decision-making capability on financial reporting quality ($\beta=0.432$). The results further indicated that the influence of intelligent accounting systems on reporting quality is largely indirect and transmitted through the mediating constructs. High coefficients of determination demonstrated the strong explanatory power of the model.

Conclusion: The findings confirm that financial reporting quality in intelligent accounting environments emerges from the joint interaction of technological infrastructure, user trust, and managerial decision-making capability, and that technological advancement alone is insufficient without behavioral and managerial alignment.

Keywords: Intelligent accounting systems, financial reporting quality, user trust, managerial decision-making, artificial intelligence.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In recent years, the accounting profession has undergone a fundamental transformation driven by the rapid advancement of artificial intelligence and intelligent information systems. Traditional accounting information systems, once primarily focused on recording and reporting historical financial transactions, are now evolving into intelligent, predictive, and decision-support platforms. This transformation is reshaping not only the technical architecture of accounting processes but also the behavioral, managerial, and strategic dimensions of financial reporting. Scholars increasingly recognize that the adoption of intelligent accounting systems represents one of the most significant paradigm shifts in modern financial management (Almagtome, 2021; Odonkor et al., 2024; Temitayo Oluwaseun et al., 2024).

Intelligent accounting systems integrate artificial intelligence techniques such as machine learning, automated data analytics, anomaly detection, and real-time processing to enhance the accuracy, speed, and transparency of financial information. Empirical evidence suggests that such systems significantly improve the timeliness and reliability of financial reports while reducing human error and operational inefficiencies (Adeyeri, 2024; Johri, 2025; Kindzeka, 2023). At the organizational level, this technological evolution contributes to stronger internal control, improved fraud detection, and higher reporting credibility (Idowu et al., 2025; Meiryani et al., 2022).

However, emerging research emphasizes that technological superiority alone does not guarantee improved financial reporting quality. The effectiveness of intelligent accounting systems depends fundamentally on how users perceive, trust, and integrate these systems into their professional judgment and decision-making processes. Ameripour and colleagues argue that digital accounting success is inseparable from human and organizational factors, particularly user acceptance and professional trust (Ameripour et al., 2025). Similarly, Dasineh et al. demonstrate that the benefits of digital accounting on reporting quality are largely mediated by improvements in managerial decision-making processes (Dasineh et al., 2025).

User trust has therefore emerged as a pivotal behavioral construct in accounting system adoption. Without adequate trust in system outputs, transparency of algorithms, and perceived reliability of intelligent processing, accountants and managers are unlikely to rely fully on system-generated information, thereby limiting its potential impact on reporting quality (Johri, 2025; Sreseli, 2023). Studies further indicate that when trust is high, intelligent systems significantly enhance financial reporting credibility, consistency, and comparability (Kindzeka, 2023; Odonkor et al., 2024).

In parallel, intelligent accounting systems substantially influence managerial decision-making capability. By enabling advanced analytics, scenario simulation, predictive modeling, and real-time dashboards, these systems transform raw financial data into strategic knowledge. This enhancement of decision-making capacity strengthens managerial oversight, reduces information asymmetry, and supports more rational and evidence-based management behavior (Al-Obaidy, 2024; Saxena, 2022). Empirical findings indicate that improved managerial decision-making, in turn, directly contributes to higher financial reporting quality (Dasineh et al., 2025; Shah Hosseini et al., 2024).

Although prior research has examined the effects of artificial intelligence and digital accounting on reporting quality, most studies have treated technological, behavioral, and managerial factors in

isolation. Few have proposed and empirically tested an integrated model that explains how intelligent accounting systems influence financial reporting quality through the combined mediating mechanisms of user trust and managerial decision-making capability. This gap is particularly evident in complex, capital-intensive industries where financial transparency and reporting reliability are critical for organizational stability and stakeholder confidence (Idowu et al., 2025; Meiryani et al., 2022). The present study addresses this gap by designing and empirically testing a comprehensive model of intelligent accounting systems' impact on financial reporting quality, emphasizing the mediating roles of user trust and managerial decision-making capability.

Methods and Materials

This study employed a mixed-methods sequential exploratory design. The qualitative phase involved thematic analysis of semi-structured interviews with accounting professionals, financial managers, and information technology experts who had direct experience with intelligent accounting systems. The purpose of this phase was to identify key constructs and relationships and to develop the conceptual model.

In the quantitative phase, data were collected through a researcher-developed questionnaire administered to financial managers and professional accountants working in large organizations. Structural equation modeling using the partial least squares approach (PLS-SEM) was applied to test the proposed model. Measurement reliability and validity were evaluated through Cronbach's alpha, composite reliability, and average variance extracted (AVE). Model fit and explanatory power were assessed using path coefficients, t-statistics, and coefficients of determination.

Findings

The data analysis demonstrated strong measurement reliability and construct validity across all variables. All factor loadings exceeded accepted thresholds, and reliability indicators confirmed internal consistency of the measurement instruments.

Structural model results revealed that intelligent accounting systems exert a strong and statistically significant effect on user trust ($\beta = 0.865$). User trust, in turn, had a significant positive effect on financial reporting quality ($\beta = 0.425$). Managerial decision-making capability also showed a significant positive impact on financial reporting quality ($\beta = 0.432$).

The coefficient of determination (R^2) indicated that approximately 75% of the variance in user trust was explained by intelligent accounting systems, and about 64% of the variance in financial reporting quality was explained by user trust and managerial decision-making capability. These results confirm the high explanatory power of the proposed model.

Importantly, the analysis showed that the effect of intelligent accounting systems on financial reporting quality is largely indirect, transmitted primarily through the mediating roles of user trust and managerial decision-making capability.

Discussion and Conclusion

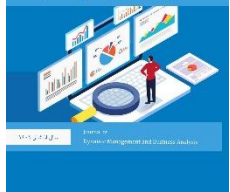
The findings confirm that financial reporting quality in intelligent accounting environments is not solely a technological outcome but rather the product of a dynamic interaction between technological infrastructure, human trust, and managerial capability. Intelligent accounting systems create the technical conditions for high-quality reporting, but these benefits materialize only when users trust the system and when managers effectively translate system outputs into informed decisions.

The study provides empirical evidence that user trust functions as a central behavioral mechanism connecting technological adoption with reporting outcomes. Without trust, the informational advantages of intelligent systems remain underutilized. Similarly, managerial decision-making capability serves as a critical organizational channel through which system-generated intelligence is converted into reporting improvements.

This research contributes to accounting theory by integrating technological, behavioral, and managerial perspectives into a unified explanatory framework. Practically, it underscores that successful implementation of intelligent accounting systems requires not only technological investment but also deliberate efforts in trust-building, professional training, transparency of system processes, and enhancement of managerial analytical competencies.

Ultimately, the study demonstrates that intelligent accounting systems can significantly elevate financial reporting quality when embedded within a supportive behavioral and managerial ecosystem, thereby strengthening organizational transparency, accountability, and long-term financial sustainability.

طراحی و آزمون الگوی اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی: نقش میانجی اعتماد کاربران و قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی

نوشین شیخ^{۱*}

۱. کارشناسی ارشد، گروه حسابداری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: Sheikh.nooshin69@gmail.com

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله

پژوهشی اصیل

نحوه استناد به این مقاله:

شیخ، نوشین. (۱۴۰۵). طراحی و آزمون الگوی اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی: نقش میانجی اعتماد کاربران و قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی. *مدیریت پویا و تحلیل کسب و کار*، ۵(۳)، ۱۶-۱.

هدف: هدف این پژوهش طراحی و آزمون الگویی تجربی برای تبیین سازوکار اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی با تأکید بر نقش میانجی اعتماد کاربران و قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی است. **روش‌شناسی:** این پژوهش از نوع آمیخته با رویکرد متوالی اکتشافی انجام شد. در مرحله کیفی، با استفاده از تحلیل مضمون و مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با خبرگان حسابداری، مالی و فناوری اطلاعات، ابعاد و مؤلفه‌های اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند استخراج گردید و الگوی مفهومی اولیه شکل گرفت. در مرحله کمی، داده‌ها از طریق پرسشنامه محقق‌ساخته از میان مدیران مالی و حسابداران صنعت نفت ایران گردآوری شد. تحلیل داده‌ها با مدل‌سازی معادلات ساختاری و رویکرد حداقل مربعات جزئی (PLS-SEM) انجام شد و روایی و پایایی ابزارها از طریق آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و شاخص AVE تأیید گردید. **یافته‌ها:** نتایج مدل ساختاری نشان داد سیستم‌های حسابداری هوشمند اثر مثبت و معناداری بر اعتماد کاربران دارند ($\beta=0.865$)، اعتماد کاربران اثر مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد ($\beta=0.425$) و قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی نیز به‌طور معنادار کیفیت گزارشگری مالی را ارتقا می‌دهد ($\beta=0.432$). همچنین مشخص شد بخش عمده‌ای از اثر سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی به‌صورت غیرمستقیم و از مسیر اعتماد کاربران و قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی منتقل می‌شود. مقادیر بالای ضرایب تعیین، قدرت تبیین مناسب مدل را تأیید کرد. **نتیجه‌گیری:** یافته‌ها نشان می‌دهد که بهبود کیفیت گزارشگری مالی در محیط‌های مبتنی بر حسابداری هوشمند حاصل تعامل هم‌زمان عوامل فناورانه، انسانی و مدیریتی است و بدون شکل‌گیری اعتماد کاربران و تقویت قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی، تحقق مزایای فناوری به‌طور کامل امکان‌پذیر نخواهد بود.

کلیدواژه‌گان: سیستم‌های حسابداری هوشمند، کیفیت گزارشگری مالی، اعتماد کاربران، تصمیم‌سازی مدیریتی، هوش مصنوعی.

© ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده(گان) است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY 4.0) صورت گرفته است.

مقدمه

در دهه‌های اخیر، تحولات شتابان فناوری‌های دیجیتال، ساختارهای سنتی نظام‌های اطلاعاتی سازمان‌ها و به‌ویژه نظام حسابداری و گزارشگری مالی را به‌صورت بنیادین دگرگون ساخته است. گسترش هوش مصنوعی، کلان‌داده‌ها، بلاکچین و سیستم‌های هوشمند پردازش اطلاعات موجب شده است حسابداری از یک سیستم ثابت و گزارش صرف، به یک زیرساخت تحلیلی، پیش‌بینانه و تصمیم‌ساز تبدیل شود. این تحول نه تنها ماهیت فعالیت حسابداران را تغییر داده، بلکه کیفیت گزارشگری مالی، قابلیت اتکای اطلاعات، شفافیت، سرعت پردازش و کارایی تصمیم‌گیری مدیران و سرمایه‌گذاران را نیز متحول کرده است (Almagtome, 2021; Odonkor et al., 2024; Temitayo Oluwaseun et al., 2024). در چنین شرایطی، سازمان‌ها برای حفظ رقابت‌پذیری، پاسخگویی و شفافیت مالی، ناگزیر به بهره‌گیری از سیستم‌های حسابداری هوشمند شده‌اند؛ سیستم‌هایی که با اتکا بر الگوریتم‌های یادگیری ماشین و تحلیل داده‌های پیچیده، فراتر از توان سیستم‌های اطلاعات حسابداری سنتی عمل می‌کنند (Kindzeka, 2023; Sreseli, 2023).

یکی از پیامدهای کلیدی این تحول فناورانه، ارتقای کیفیت گزارشگری مالی است. کیفیت گزارشگری مالی به‌عنوان زیربنای اعتماد ذی‌نفعان، تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران و کارایی بازارهای مالی شناخته می‌شود. گزارشگری مالی باکیفیت، با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، افزایش شفافیت و قابلیت اتکا، نقش مهمی در ثبات نظام مالی و تخصیص بهینه منابع ایفا می‌کند (Saxena, 2022; Shah Hosseini et al., 2024). مطالعات متعدد نشان می‌دهد که استفاده از فناوری‌های نوین، به‌ویژه هوش مصنوعی، می‌تواند دقت داده‌های مالی، سرعت پردازش، جامعیت اطلاعات و قابلیت پیش‌بینی گزارش‌ها را به‌طور معناداری افزایش دهد (Adeyeri, 2024; Johri, 2025; Odonkor et al., 2024). با این حال، شواهد پژوهشی بیانگر آن است که صرف به‌کارگیری فناوری به‌تنهایی تضمین‌کننده بهبود کیفیت گزارشگری مالی نیست و تحقق منافع واقعی آن مستلزم وجود سازوکارهای سازمانی، انسانی و رفتاری مکمل است (Al-Obaidy, 2024; Ameripour et al., 2025).

در این میان، سیستم‌های حسابداری هوشمند به‌عنوان نسل جدیدی از سیستم‌های اطلاعات حسابداری، با بهره‌گیری از قابلیت‌های تحلیل بلادرنگ، خودکارسازی فرایندها، کشف تقلب، پیش‌بینی ریسک و ارائه داشبوردهای مدیریتی، جایگاهی راهبردی در ساختار تصمیم‌گیری مالی سازمان‌ها یافته‌اند (Dasineh et al., 2025; Idowu et al., 2025). این سیستم‌ها امکان پردازش حجم عظیمی از داده‌های مالی و غیرمالی را فراهم کرده و با شناسایی الگوهای پنهان، خطاهای انسانی را کاهش داده و ثبات و انسجام اطلاعات مالی را ارتقا می‌بخشد (Adeyeri, 2024; Meiryani et al., 2022). به همین دلیل، بسیاری از سازمان‌های پیشرو، سرمایه‌گذاری گسترده‌ای در توسعه و استقرار این سیستم‌ها انجام داده‌اند.

با وجود این مزایا، ادبیات پژوهشی اخیر تأکید می‌کند که یکی از چالش‌های اساسی در بهره‌برداری اثربخش از سیستم‌های حسابداری هوشمند، مسئله اعتماد کاربران به این سیستم‌هاست. کاربران زمانی به خروجی‌های سیستم‌های هوشمند اتکا می‌کنند که منطقی پردازش، دقت الگوریتم‌ها و قابلیت توضیح‌پذیری تصمیمات سیستم را قابل اعتماد بدانند (Johri, 2025; Kindzeka, 2023). نبود اعتماد، حتی در پیشرفته‌ترین سیستم‌های فناورانه، می‌تواند به مقاومت شناختی و رفتاری کاربران، کاهش استفاده مؤثر از اطلاعات و در نهایت تضعیف کیفیت گزارشگری مالی منجر شود (Ameripour et al., 2025; Sreseli, 2023). بنابراین، اعتماد کاربران به سیستم‌های حسابداری هوشمند به‌عنوان یک متغیر رفتاری کلیدی مطرح می‌شود که نقش واسط میان فناوری و پیامدهای عملکردی آن را ایفا می‌کند.

هم‌زمان با مسئله اعتماد، قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی نیز به‌عنوان یکی دیگر از پیامدهای کلیدی سیستم‌های حسابداری هوشمند مطرح است. این سیستم‌ها زمانی بیشترین ارزش افزوده را ایجاد می‌کنند که اطلاعات مالی را از سطح گزارشگری توصیفی به سطح تحلیل

راهبردی، پیش‌بینی آینده و پشتیبانی از تصمیم‌های پیچیده مدیریتی ارتقا دهند (Dasineh et al., 2025; Saxena, 2022). مطالعات نشان می‌دهد که هوش مصنوعی، از طریق تحلیل پیشرفته داده‌ها، شبیه‌سازی سناریوها و پیش‌بینی ریسک‌ها، می‌تواند کیفیت تصمیم‌گیری مدیران را به‌طور معناداری بهبود بخشد (Al-Obaidy, 2024; Temitayo Oluwaseun et al., 2024). با این حال، اثربخشی این قابلیت‌ها نیز در گرو پذیرش و اعتماد کاربران و مدیران نسبت به سیستم است.

از منظر نظری، پژوهش‌های متعددی به بررسی رابطه بین سیستم‌های حسابداری دیجیتال و کیفیت گزارشگری مالی پرداخته‌اند. Ameripour و همکاران، یک مدل کیفی از حسابداری دیجیتال ارائه کرده‌اند که نشان می‌دهد زیرساخت فناوری، مهارت‌های انسانی و سازوکارهای سازمانی، همگی در بهبود کیفیت گزارش‌های مالی نقش دارند (Ameripour et al., 2025). Dasineh و همکاران نیز با ارائه مدل سیستم حسابداری دیجیتال، نشان داده‌اند که فناوری‌های نوین از طریق ارتقای کیفیت تصمیم‌گیری، شفافیت و سرعت پردازش، به‌صورت غیرمستقیم کیفیت گزارشگری مالی را تقویت می‌کنند (Dasineh et al., 2025). همچنین Saghafi و Parsapour نشان داده‌اند که تحلیل داده‌های حسابداری مبتنی بر هوش مصنوعی، از مسیر کنترل‌های داخلی هوشمند، کیفیت گزارشگری پایدار دیجیتال را ارتقا می‌دهد (Saghafi & Parsapour, 2025).

در سطح بین‌المللی نیز پژوهش‌های گسترده‌ای به بررسی اثر هوش مصنوعی بر حسابداری و گزارشگری مالی پرداخته‌اند. Almagtome کاربردهای هوش مصنوعی در حسابداری و گزارشگری مالی را به‌عنوان یکی از مهم‌ترین محرک‌های تحول نظام مالی معرفی می‌کند (Almagtome, 2021). Odonkor و همکاران نشان می‌دهند که هوش مصنوعی با دگرگون‌سازی روش‌های سنتی حسابداری، دقت و کارایی گزارشگری مالی را افزایش داده است (Odonkor et al., 2024). Temitayo Oluwaseun و همکاران نیز در مرور جامع خود تأکید می‌کنند که هوش مصنوعی نه‌تنها فرآیندهای حسابداری، بلکه نقش و هویت حرفه حسابداری را بازتعریف کرده است (Temitayo Oluwaseun et al., 2024).

با این حال، اگرچه پژوهش‌های پیشین به اثرات مثبت سیستم‌های هوشمند بر گزارشگری مالی اشاره کرده‌اند، اغلب آن‌ها یا بر ابعاد فناوریانه تمرکز داشته‌اند یا پیامدهای کلی دیجیتالی‌شدن را بررسی کرده‌اند. نقش متغیرهای رفتاری مانند اعتماد کاربران و سازوکارهای مدیریتی در قالب یک مدل یکپارچه کمتر مورد توجه قرار گرفته است (Johri, 2025; Sreseli, 2023). افزون بر این، بسیاری از مطالعات، روابط علی میان این متغیرها را به‌صورت تجربی و در قالب مدل‌های ساختاری آزمون نکرده‌اند (Ameripour et al., 2025; Dasineh et al., 2025). این خلأ پژوهشی، ضرورت انجام مطالعات جامع‌تر را برجسته می‌سازد.

از سوی دیگر، محیط‌های اقتصادی نوظهور و صنایع سرمایه‌بر، مانند صنعت نفت و انرژی، با پیچیدگی‌های اطلاعاتی و ریسک‌های مالی بالاتری مواجه‌اند و نیاز آن‌ها به سیستم‌های حسابداری هوشمند و گزارشگری مالی باکیفیت، بیش از سایر بخش‌هاست (Idowu et al., 2022; Meiryani et al., 2025). در چنین محیط‌هایی، نقش اعتماد کاربران و تصمیم‌سازی مدیریتی در بهره‌برداری اثربخش از فناوری‌های هوشمند برجسته‌تر می‌شود.

بنابراین، مرور ادبیات نشان می‌دهد که هرچند نقش سیستم‌های حسابداری هوشمند در بهبود کیفیت گزارشگری مالی به‌طور گسترده مورد تأیید است (Adeyeri, 2024; Kindzeka, 2023; Odonkor et al., 2024)، اما سازوکار دقیق این اثرگذاری، به‌ویژه نقش میانجی اعتماد کاربران و قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی، هنوز به‌طور جامع و نظام‌مند تبیین نشده است (Ameripour et al., 2025; Dasineh et al., 2025). این شکاف پژوهشی، مبنای اصلی شکل‌گیری پژوهش حاضر است (Johri, 2025; al., 2025).

در نهایت، با توجه به اهمیت راهبردی کیفیت گزارشگری مالی برای اعتماد بازار، کارایی تصمیم‌گیری و ثبات نظام مالی، و با در نظر گرفتن نقش فزاینده سیستم‌های حسابداری هوشمند در سازمان‌های مدرن، پژوهش حاضر درصدد است با طراحی و آزمون یک الگوی مفهومی-تجربی، سازوکار اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی را با تأکید بر نقش میانجی اعتماد کاربران و قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی تبیین نماید، و هدف این پژوهش طراحی و آزمون الگوی اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی با تأکید بر نقش میانجی اعتماد کاربران و قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت داده‌ها و روش اجرا، آمیخته (کیفی-کمی) از نوع متوالی اکتشافی است. انتخاب این رویکرد بدین دلیل صورت گرفته است که طراحی الگوی اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی، مستلزم شناسایی عمیق ابعاد، مؤلفه‌ها و روابط مفهومی از دیدگاه خبرگان و سپس آزمون تجربی این الگو در محیط واقعی سازمان‌هاست. بدین ترتیب، ابتدا بخش کیفی به منظور طراحی الگوی مفهومی انجام می‌شود و سپس در بخش کمی، الگوی استخراج‌شده مورد آزمون آماری قرار می‌گیرد. در مرحله کیفی، روش پژوهش کیفی از نوع تحلیل مضمون است. جامعه آماری این بخش شامل خبرگان دانشگاهی حوزه حسابداری و سیستم‌های اطلاعات حسابداری، مدیران مالی و حسابداران ارشد سازمان‌هایی است که از سیستم‌های حسابداری هوشمند یا مبتنی بر هوش مصنوعی استفاده می‌کنند. نمونه‌گیری به صورت هدفمند و گلوله‌برفی انجام شده و مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافته است. ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته است که بر محورهایی نظیر مؤلفه‌های سیستم‌های حسابداری هوشمند، ابعاد کیفیت گزارشگری مالی و سازوکارهای اثرگذاری این سیستم‌ها تمرکز دارد. تحلیل داده‌های کیفی با استفاده از فرآیند سه‌مرحله‌ای کدگذاری (کدهای اولیه، مضامین سازمان‌دهنده و مضامین فراگیر) و با به‌کارگیری نرم‌افزار MAXQDA انجام شده و در نهایت، الگوی مفهومی اولیه پژوهش استخراج گردیده است.

روایی و اعتبار داده‌های کیفی بر اساس معیارهای پژوهش‌های تفسیری شامل اعتبارپذیری، انتقال‌پذیری، اتکاپذیری و تأییدپذیری بررسی شده است. برای افزایش اعتبارپذیری، از بازبینی توسط مشارکت‌کنندگان (Member Check) و مرور مجدد یافته‌ها توسط خبرگان استفاده شده است. انتقال‌پذیری از طریق توصیف دقیق فرآیند پژوهش و ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان تأمین شده و اتکاپذیری و تأییدپذیری نیز با ثبت دقیق مراحل تحلیل و بازبینی خارجی توسط اساتید متخصص تضمین شده است.

در مرحله کمی، پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی و همبستگی مبتنی بر مدل‌سازی معادلات ساختاری است. جامعه آماری بخش کمی شامل حسابداران، مدیران مالی و کاربران حرفه‌ای سیستم‌های حسابداری در شرکت‌ها و نهادهای اقتصادی است که از سیستم‌های حسابداری هوشمند استفاده می‌کنند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران و با توجه به الزامات مدل‌سازی معادلات ساختاری تعیین شده و نمونه‌گیری به صورت تصادفی/در دسترس انجام می‌شود. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه محقق‌ساخته مبتنی بر نتایج بخش کیفی و ادبیات پژوهش است که شامل سازه‌های «سیستم‌های حسابداری هوشمند» و «کیفیت گزارشگری مالی» می‌باشد و بر اساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت تنظیم شده است.

روایی صوری و محتوایی پرسشنامه از طریق اخذ نظر خبرگان حسابداری و روش‌های کمی مانند شاخص روایی محتوا (CVI) و (CVR) بررسی شده است. روایی سازه با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی و شاخص‌های روایی همگرا و واگرا (میانگین واریانس استخراج‌شده

AVE و مقایسه آن با واریانس اشتراکی سازه‌ها) ارزیابی می‌شود. پایایی ابزار اندازه‌گیری با بهره‌گیری از ضریب آلفای کرونباخ و پایایی مرکب (CR) محاسبه شده و مقادیر بالاتر از حد آستانه نشان‌دهنده ثبات و انسجام درونی مناسب ابزار است. برای تحلیل داده‌های کمی، ابتدا از آمار توصیفی به منظور توصیف ویژگی‌های نمونه و بررسی وضعیت متغیرها استفاده می‌شود. سپس، برای آزمون الگوی پژوهش و بررسی روابط میان سازه‌ها، از مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی (PLS-SEM) و نرم‌افزارهایی مانند SPSS و SmartPLS بهره گرفته می‌شود. برازش الگو از طریق شاخص‌هایی نظیر ضریب تعیین (R^2)، اندازه اثر (f^2)، شاخص نیکویی برازش (GOF) و معناداری ضرایب مسیر ارزیابی می‌شود. در نهایت، الگوی نهایی اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی ارائه و تفسیر می‌گردد.

یافته‌ها

در این بخش ابتدا نتایج مرحله کیفی و سپس نتایج تجزیه و تحلیل کمی داده‌ها گزارش می‌گردد.

جدول ۱

ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی

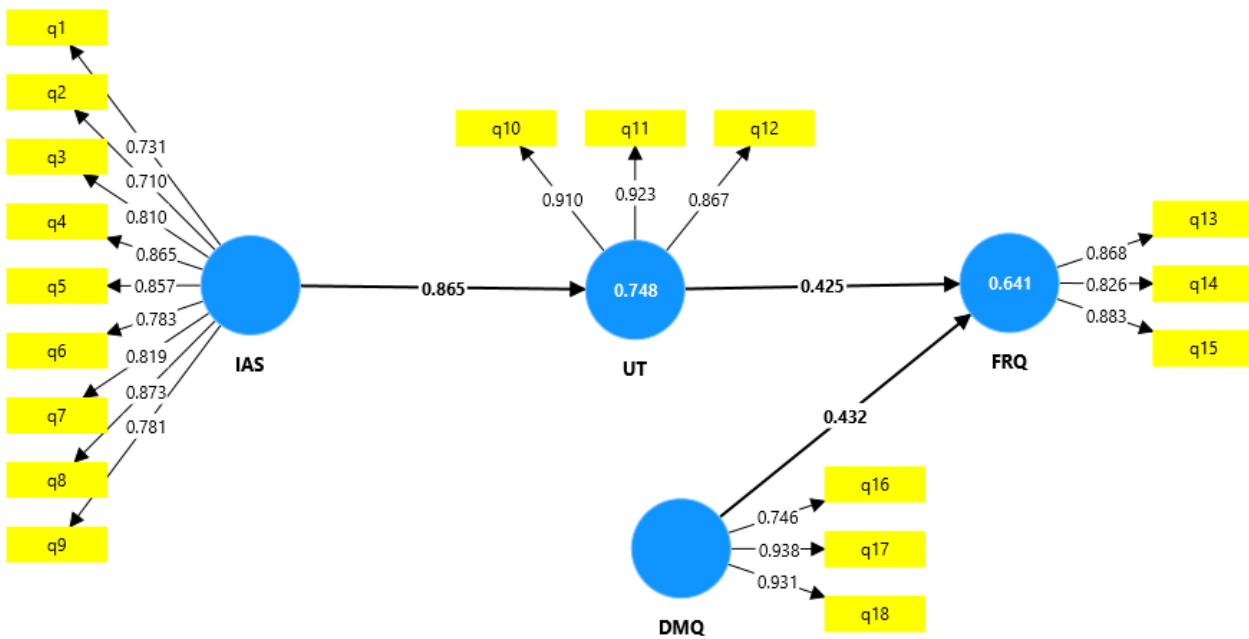
بعد	مؤلفه	شاخص‌ها
۱. قابلیت‌های فناوریانه سیستم حسابداری هوشمند	پردازش هوشمند داده‌ها	استفاده از الگوریتم‌های یادگیری ماشین در تحلیل داده‌های مالی پردازش حجم بالای داده‌ها با حفظ دقت تحلیل بلادرنگ اطلاعات مالی
۲. سازوکارهای کنترلی و نظارتی هوشمند	کنترل‌های داخلی هوشمند	ثبت خودکار اسناد و رویدادهای مالی بستن حساب‌ها و تهیه گزارش‌ها به صورت خودکار کاهش مداخله انسانی در عملیات حسابداری
	یکپارچگی سیستم‌های اطلاعاتی	اتصال به سیستم‌های ERP و عملیاتی تبادل یکپارچه داده‌ها بین واحدها کاهش ناهماهنگی اطلاعات مالی
	کنترل‌های داخلی هوشمند	هشداردهی خودکار در انحرافات مالی کنترل پیشگیرانه قبل از ثبت نهایی اسناد وجود ردپای حساسی (Audit Trail)
	کشف تقلب و ناهنجاری	شناسایی الگوهای غیرعادی تراکنش‌ها تحلیل رفتاری کاربران سیستم گزارش‌دهی خودکار موارد مشکوک
	انطباق با استانداردها و مقررات	تطبیق گزارش‌ها با استانداردهای حسابداری کنترل الزامات قانونی و مالیاتی به‌روزرسانی خودکار قواعد گزارشگری
۳. کیفیت داده‌ها و اطلاعات مالی	دقت و صحت اطلاعات	کاهش خطاهای انسانی در ثبت اطلاعات اعتبارسنجی خودکار داده‌های ورودی اصلاح خطاهای شناسایی شده
	به‌موقع بودن اطلاعات	گزارش‌گیری بلادرنگ کاهش تأخیر در تهیه صورت‌های مالی دسترسی سریع مدیران به اطلاعات
	جامعیت اطلاعات	پوشش کامل رویدادهای مالی

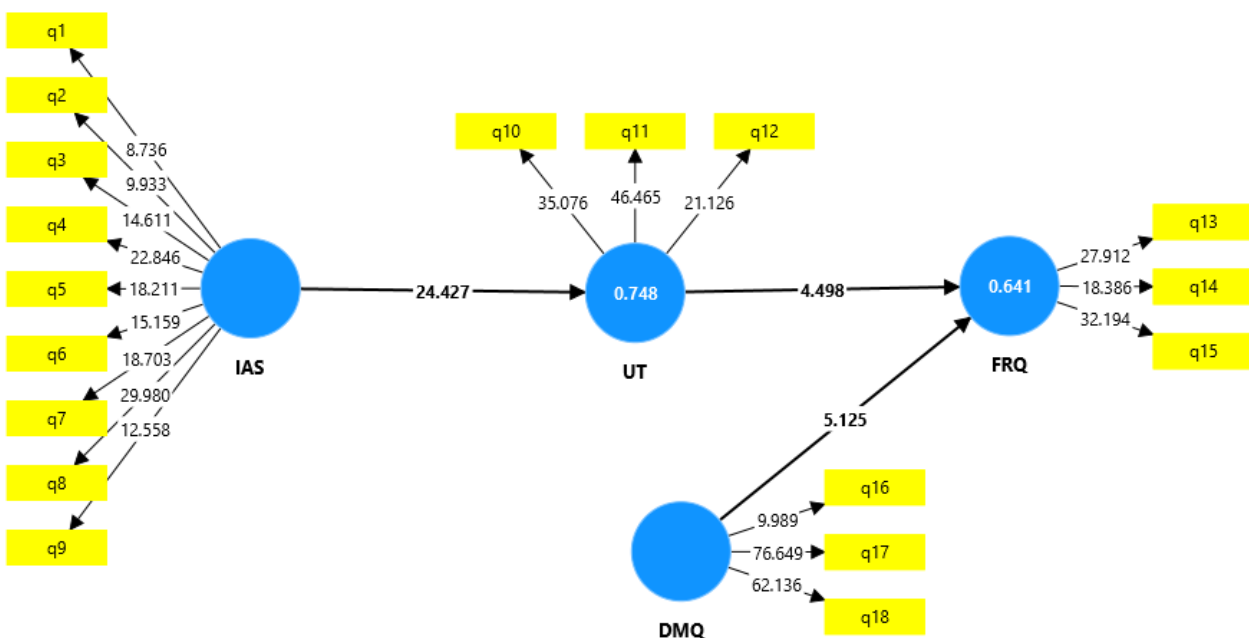
تجمیع اطلاعات از منابع مختلف کاهش داده‌های ناقص یا گم‌شده		
درک دقت و قابلیت اطمینان سیستم شفافیت منطق پردازش سیستم قابلیت توضیح خروجی‌ها	اعتماد شناختی	۴. اعتماد کاربران به سیستم حسابداری هوشمند (میانجی)
سازگاری با قضاوت حرفه‌ای حسابداران انطباق با استانداردهای حرفه‌ای کاهش مقاومت در استفاده از سیستم	اعتماد حرفه‌ای	
تمایل به استفاده مستمر از سیستم اتکا به نتایج سیستم در تصمیم‌گیری جایگزینی روش‌های سنتی	پذیرش و استفاده مؤثر	
تحلیل روندهای مالی آینده ارائه سناریوهای تصمیم‌گیری پیش‌بینی ریسک‌ها و فرصت‌ها	گزارشگری تحلیلی و پیش‌بینانه	۵. قابلیت تصمیم‌سازی و پشتیبانی مدیریتی
داشبوردهای مدیریتی هوشمند خلاصه‌سازی اطلاعات پیچیده مالی تسهیل تصمیم‌گیری سریع	پشتیبانی تصمیم‌مدیریت	
دسترسی یکسان مدیران به اطلاعات افزایش شفافیت اطلاعات مالی کاهش ابهام گزارش‌ها	کاهش عدم تقارن اطلاعاتی	
افشای مناسب اطلاعات بااهمیت کاهش پیچیدگی گزارش‌ها قابل فهم بودن صورت‌های مالی	شفافیت گزارشگری	۶. کیفیت گزارشگری مالی (متغیر وابسته)
نبود تحریف بااهمیت اطلاعات قابلیت تأیید توسط حساب‌برسان ثبات رویه‌های گزارشگری	قابلیت اتکای گزارش‌ها	
امکان مقایسه بین دوره‌ای همگونی گزارش‌ها در واحدها ارتباط اطلاعات با تصمیم‌گیری	قابلیت مقایسه و مربوط بودن	

بر اساس تحلیل یافته‌های کیفی حاصل از مصاحبه با خبرگان حوزه حسابداری و مالی، الگوی اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی در قالب شش بُعد اصلی، هجده مؤلفه و مجموعه‌ای از شاخص‌های عملیاتی استخراج شد. نتایج نشان می‌دهد که اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند صرفاً محدود به جنبه‌های فناورانه نیست، بلکه از طریق مجموعه‌ای از سازوکارهای کنترلی، اطلاعاتی، رفتاری و تصمیم‌سازی، به صورت زنجیره‌ای بر کیفیت نهایی گزارشگری مالی اثر می‌گذارد. در سطح نخست، قابلیت‌های فناورانه سیستم حسابداری هوشمند شامل پردازش هوشمند داده‌ها، خودکارسازی فرایندها و یکپارچگی سیستم‌های اطلاعاتی، به عنوان زیرساخت پایه شکل‌گیری مزیت‌های اطلاعاتی شناسایی شد. این قابلیت‌ها زمینه لازم برای کاهش خطاهای انسانی، افزایش سرعت پردازش و ایجاد انسجام اطلاعات مالی در سطح سازمان را فراهم می‌کنند. در سطح دوم، سازوکارهای کنترلی و نظارتی هوشمند نقش مکمل و تقویت‌کننده قابلیت‌های فناورانه را ایفا می‌کنند. کنترل‌های داخلی هوشمند، کشف تقلب و انطباق با استانداردها، سبب ارتقای قابلیت اطمینان نظام حسابداری شده و امکان نظارت پیشگیرانه و مستمر بر فرایندهای مالی را فراهم می‌آورند. این بُعد یکی از پیونددهنده‌های کلیدی میان فناوری و اعتماد حرفه‌ای به سیستم محسوب می‌شود. یافته‌ها نشان می‌دهد که کیفیت داده‌ها و اطلاعات مالی به‌عنوان خروجی مستقیم عملکرد

مدل بیرونی حداقل مربعات جزئی (مدل اندازه‌گیری)

آماره t -value مدل پژوهش با تکنیک بوت استرپینگ

نتایج حاصل از مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی (PLS-SEM) نشان می‌دهد که مدل مفهومی پژوهش از برازش و قدرت تبیین مناسبی برخوردار است. در گام نخست، ارزیابی مدل اندازه‌گیری حاکی از آن است که تمامی شاخص‌ها دارای بارهای عاملی قابل قبول و بالاتر از حد آستانه ۰.۷ هستند که این امر بیانگر همگرایی مناسب شاخص‌ها با سازه‌های مربوطه است. بارهای عاملی مربوط

به سیستم‌های حسابداری هوشمند (IAS) در دامنه ۰.۷۱۰ تا ۰.۸۷۳ قرار دارد که نشان می‌دهد شاخص‌های به‌کاررفته، ابعاد مختلف این سازه را به‌خوبی تبیین می‌کنند. همچنین، شاخص‌های اعتماد کاربران (UT) با بارهای عاملی بسیار بالا (۰.۸۶۷ تا ۰.۹۲۳)، از استحکام و دقت بالای اندازه‌گیری این سازه حکایت دارد. شاخص‌های قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی (DMQ) و کیفیت گزارشگری مالی (FRQ) نیز همگی دارای بارهای عاملی قوی و یکنواخت بوده و از کفایت روایی همگرا برخوردارند. بررسی آماره‌های t نیز نشان می‌دهد که تمامی بارهای عاملی در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار هستند، به‌گونه‌ای که مقادیر t برای اکثر شاخص‌ها به‌مراتب بالاتر از مقدار بحرانی ۱.۹۶ گزارش شده است. این نتایج مؤید پایایی و اعتبار مناسب ابزار اندازه‌گیری و کفایت مدل اندازه‌گیری برای ورود به تحلیل روابط ساختاری است. در بخش مدل ساختاری، ضرایب مسیر نشان‌دهنده روابط قوی و معنادار میان سازه‌های پژوهش است. نتایج نشان می‌دهد سیستم‌های حسابداری هوشمند تأثیر مثبت، قوی و معناداری بر اعتماد کاربران دارد ($\beta = 0.865$, $t = 24.427$). این یافته بیانگر آن است که به‌کارگیری قابلیت‌های هوشمند، سازوکارهای کنترلی پیشرفته و کیفیت بالای داده‌ها در سیستم‌های حسابداری، نقش تعیین‌کننده‌ای در افزایش اعتماد کاربران به خروجی‌های سیستم ایفا می‌کند. همچنین، اعتماد کاربران تأثیر مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد ($\beta = 0.425$, $t = 4.498$) که نشان می‌دهد هرچه میزان اعتماد حسابداران و استفاده‌کنندگان به سیستم‌های هوشمند بیشتر باشد، اطلاعات مالی شفاف‌تر، قابل اتکاتر و با کیفیت بالاتری گزارش می‌شوند. از سوی دیگر، نتایج نشان می‌دهد قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی نیز تأثیر مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد ($\beta = 0.432$, $t = 5.125$). این یافته حاکی از آن است که خروجی‌های تحلیلی سیستم‌های حسابداری هوشمند، از طریق تقویت فرآیند تصمیم‌گیری مدیریتی، می‌توانند کیفیت گزارش‌های مالی را به‌صورت غیرمستقیم ارتقا دهند. در مجموع، مدل نشان می‌دهد که اثر سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی عمدتاً به‌صورت غیرمستقیم و از مسیر سازه‌های میانجی اعتماد کاربران و قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی منتقل می‌شود.

بررسی ضرایب تعیین (R^2) نیز قدرت تبیین مناسب مدل را تأیید می‌کند. مقدار R^2 برای اعتماد کاربران برابر با ۰.۷۴۸ است که نشان می‌دهد حدود ۷۵ درصد از تغییرات این سازه توسط سیستم‌های حسابداری هوشمند تبیین می‌شود. همچنین مقدار R^2 برای کیفیت گزارشگری مالی برابر با ۰.۶۴۱ به‌دست آمده است که بیانگر آن است که بیش از ۶۴ درصد از تغییرات کیفیت گزارشگری مالی توسط اعتماد کاربران و قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی تبیین می‌شود. این مقادیر در حوزه علوم انسانی و رفتاری، نشان‌دهنده قدرت تبیین بالا و کفایت مدل پیشنهادی است. در مجموع، نتایج معادلات ساختاری نشان می‌دهد که سیستم‌های حسابداری هوشمند با ایجاد بستر فناورانه مناسب، موجب افزایش اعتماد کاربران و بهبود تصمیم‌سازی مدیریتی شده و از این طریق، کیفیت گزارشگری مالی را به‌طور معناداری ارتقا می‌دهند. این یافته‌ها نه‌تنها از منظر آماری، بلکه از نظر نظری نیز با منطق پژوهش همسو بوده و نقش کلیدی سازه‌های میانجی در تبیین اثرگذاری فناوری‌های هوشمند بر گزارشگری مالی را تأیید می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که سیستم‌های حسابداری هوشمند اثر مثبت، قوی و معناداری بر اعتماد کاربران دارند و این اعتماد به‌طور مستقیم موجب ارتقای کیفیت گزارشگری مالی می‌شود. این نتیجه با چارچوب‌های نظری معاصر که حسابداری دیجیتال را یک سیستم اجتماعی-فناورانه می‌دانند همسو است، زیرا فناوری تنها زمانی منجر به پیامدهای عملکردی مثبت می‌شود که کاربران به خروجی‌های آن اعتماد کرده و آن را در تصمیم‌گیری‌های خود به‌کار گیرند (Ameripour et al., 2025; Dasineh et al., 2025). نتایج پژوهش حاضر نشان داد ضریب مسیر سیستم‌های حسابداری هوشمند به اعتماد کاربران بسیار بالا بوده است که این امر بیانگر نقش محوری کیفیت طراحی،

شفافیت پردازش و قابلیت اتکای اطلاعات در شکل‌گیری اعتماد حرفه‌ای حسابداران است. این یافته با نتایج Johri همخوان است که گزارش می‌کند هوش مصنوعی زمانی بیشترین تأثیر را بر کیفیت داده‌های مالی دارد که اعتماد کاربران به سازوکارهای پردازشی آن شکل گرفته باشد (Johri, 2025).

از سوی دیگر، نتایج نشان داد اعتماد کاربران اثر مثبت و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. این یافته تأیید می‌کند که کیفیت گزارشگری مالی نه صرفاً محصول دقت الگوریتم‌ها، بلکه حاصل تعامل فناوری با قضاوت حرفه‌ای انسان است. این نتیجه با یافته‌های Kindzeka همسو است که تأکید می‌کند استفاده مؤثر از سیستم‌های هوشمند بدون پذیرش و اعتماد کاربران عملاً امکان‌پذیر نیست (Kindzeka, 2023). همچنین Odonkor و همکاران نشان داده‌اند که در سازمان‌هایی که اعتماد به سیستم‌های هوشمند ضعیف است، مزایای گزارشگری مالی به‌طور کامل محقق نمی‌شود (Odonkor et al., 2024). بنابراین، پژوهش حاضر شواهد تجربی تازه‌ای ارائه می‌دهد که اعتماد کاربران به‌عنوان یک سازه رفتاری کلیدی، حلقه اتصال میان سیستم‌های حسابداری هوشمند و کیفیت گزارشگری مالی است.

نتایج پژوهش همچنین نشان داد قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی اثر مستقیم و معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. این یافته مؤید آن است که سیستم‌های حسابداری هوشمند زمانی بیشترین ارزش راهبردی را ایجاد می‌کنند که اطلاعات تولیدشده توسط آن‌ها به بهبود کیفیت تصمیم‌گیری مدیران منجر شود. این نتیجه با پژوهش Dasineh و همکاران همخوانی دارد که نشان دادند سیستم‌های حسابداری دیجیتال از طریق ارتقای کیفیت تصمیم‌گیری مدیریتی، به‌صورت غیرمستقیم کیفیت گزارشگری مالی را بهبود می‌بخشند (Dasineh et al., 2025). همچنین AI-Obaidy نشان داده است که استفاده از سیستم‌های مبتنی بر هوش مصنوعی موجب افزایش سرعت تحلیل، کاهش خطا و تقویت تصمیم‌گیری در سطوح مدیریتی می‌شود که در نهایت کیفیت گزارش‌های مالی را ارتقا می‌دهد (AI-Obaidy, 2024).

یافته‌های پژوهش حاضر همچنین تأیید کرد که اثر سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی عمدتاً به‌صورت غیرمستقیم و از مسیر اعتماد کاربران و قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی منتقل می‌شود. این ساختار علی با دیدگاه Saxena همسو است که هوش مصنوعی را به‌عنوان یک زیرساخت پشتیبان گزارشگری مالی معرفی می‌کند که از طریق فرآیندهای تصمیم‌سازی سازمانی بر کیفیت گزارش‌ها اثر می‌گذارد (Saxena, 2022). علاوه بر این، نتایج با چارچوب Ameripour و همکاران همخوانی دارد که در مدل کیفی خود تأکید کردند سازوکارهای انسانی و مدیریتی مکمل فناوری هستند و بدون آن‌ها حسابداری دیجیتال به نتایج مطلوب منجر نمی‌شود (Ameripour et al., 2025).

از منظر محتوایی، نتایج این پژوهش با یافته‌های Temitayo Oluwaseun و همکاران همسو است که نشان دادند هوش مصنوعی، با خودکارسازی فرایندها، کاهش خطای انسانی و افزایش شفافیت، موجب ارتقای کیفیت گزارشگری مالی می‌شود، اما تحقق این مزایا وابسته به پذیرش کاربران و انطباق سازمانی است (Temitayo Oluwaseun et al., 2024). همچنین یافته‌های پژوهش با نتایج Adeyeri همخوانی دارد که گزارش می‌کند خودکارسازی حسابداری مبتنی بر هوش مصنوعی، دقت و سرعت گزارشگری مالی را افزایش داده است (Adeyeri, 2024). با این حال، پژوهش حاضر فراتر از این مطالعات، نقش سازوکارهای رفتاری و مدیریتی را به‌صورت تجربی و در قالب مدل ساختاری تبیین کرده است.

در سطح راهبردی، نتایج پژوهش حاضر از دیدگاه Almagtome نیز پشتیبانی می‌کند که هوش مصنوعی را به‌عنوان محرک تحول نظام‌های حسابداری و گزارشگری مالی معرفی می‌کند (Almagtome, 2021). پژوهش Idowu و همکاران نیز نشان می‌دهد که یکپارچه‌سازی هوش مصنوعی و فناوری‌های نوین مانند بلاکچین می‌تواند شفافیت و اعتماد به گزارشگری مالی را تقویت کند، اما نیازمند سازوکارهای نهادی

و رفتاری مکمل است (Idowu et al., 2025). یافته‌های این پژوهش دقیقاً همین سازوکار مکمل رفتاری، یعنی اعتماد کاربران و تصمیم‌سازی مدیریتی را به‌عنوان عناصر کلیدی معرفی می‌کند.

همچنین نتایج این پژوهش با یافته‌های Meiryani و همکاران همسو است که نشان دادند سیستم‌های اطلاعات حسابداری مبتنی بر هوش مصنوعی می‌توانند روندهای گزارشگری متقلبانه را کاهش دهند و کیفیت گزارش‌های مالی را ارتقا بخشند (Meiryani et al., 2022). از سوی دیگر، نتایج با پژوهش Saghafi و Parsapour نیز همخوانی دارد که نشان دادند تحلیل داده‌های حسابداری با هوش مصنوعی از مسیر تقویت کنترل‌های داخلی، کیفیت گزارشگری پایداری دیجیتال را بهبود می‌بخشد (Saghafi & Parsapour, 2025). در این پژوهش نیز سازوکارهای اعتماد و تصمیم‌سازی نقش مشابهی در تقویت پیامدهای گزارشگری ایفا می‌کنند.

در مجموع، یافته‌های این پژوهش تصویری یکپارچه از نحوه اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند بر کیفیت گزارشگری مالی ارائه می‌دهد و نشان می‌دهد که کیفیت گزارشگری مالی محصول یک زنجیره تعاملی شامل فناوری، اعتماد کاربران و قابلیت تصمیم‌سازی مدیریتی است؛ الگویی که به‌طور تجربی با نتایج گسترده ادبیات داخلی و بین‌المللی همخوانی دارد (Ameripour et al., 2025; Dasineh et al., 2025; Johri, 2025; Odonkor et al., 2024).

این پژوهش محدود به جامعه آماری حسابداران و مدیران مالی صنعت نفت بوده و تعمیم نتایج به سایر صنایع باید با احتیاط صورت گیرد. همچنین داده‌ها مبتنی بر ابزار پرسشنامه و خوداظهاری بوده است که ممکن است تحت تأثیر سوگیری پاسخ‌دهندگان قرار گرفته باشد. استفاده از طرح پژوهش مقطعی نیز مانع از بررسی پویایی روابط در طول زمان شده است.

پژوهش‌های آینده می‌توانند این الگو را در صنایع مختلف و محیط‌های سازمانی متنوع آزمون کنند. همچنین پیشنهاد می‌شود نقش متغیرهای روان‌شناختی مانند نگرش نسبت به فناوری، مقاومت در برابر تغییر و فرهنگ سازمانی به‌عنوان عوامل تعدیل‌گر بررسی شود. به‌کارگیری طرح‌های طولی نیز می‌تواند درک بهتری از پویایی اثرگذاری سیستم‌های حسابداری هوشمند فراهم سازد.

مدیران سازمان‌ها باید علاوه بر سرمایه‌گذاری فناورانه، به آموزش، توانمندسازی و ایجاد اعتماد در میان کاربران سیستم‌های حسابداری هوشمند توجه ویژه داشته باشند. توسعه سیاست‌های شفافیت الگوریتمی، تقویت سازوکارهای پشتیبان تصمیم‌سازی مدیریتی و طراحی نظام‌های کنترلی مکمل می‌تواند اثربخشی این سیستم‌ها را به‌طور معناداری افزایش دهد.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

References

- Adeyeri, T. B. (2024). Automating Accounting Processes: How AI is Streamlining Financial Reporting. *Journal of Artificial Intelligence Research*, 4(1), 72-90.
- Al-Obaidy, F. H. (2024). Developing an Accounting Information System Based on Artificial Intelligence to Improve the Quality of Accounting Information and the Decision-Making Process. *Academia Open*, 9(2), 10-21070. <https://doi.org/10.21070/acopen.9.2024.9411>
- Almagtome, A. H. (2021). Artificial Intelligence Applications in Accounting and Financial Reporting Systems: An International Perspective. In *Handbook of Research on Applied AI for International Business and Marketing Applications* (pp. 540-558). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-5077-9.ch026>
- Ameripour, F., Rostami Jaz, H., Bavaghar, M., Moradpour, S., & Norani, H. (2025). A Qualitative Model of Digital Accounting on Financial Reports Quality. *Accounting, Finance, and Computational Intelligence*, 3(3), 1-14. <https://jafci.com/index.php/jafci/article/view/155/108>
- Dasineh, M., Saljoughi, M., Salari, H., & Amiri, A. (2025). Explaining a Digital Accounting System Model for Enhancing Financial Reporting Quality and Decision-Making Quality. *Journal of Experimental Accounting Research*, 7(2), 54-71. https://jera.alzahra.ac.ir/article_8732.html
- Idowu, B., Williams, F., & Adeola, F. (2025). Blockchain and AI-Enhanced Accounting Systems: Opportunities and Challenges in Turkish Commercial Law. https://www.researchgate.net/publication/395866493_Blockchain_and_AI-Enhanced_Accounting_Systems_Opportunities_and_Challenges_in_Turkish_Commercial_Law_Author
- Johri, A. (2025). Impact of artificial intelligence on the performance and quality of accounting information systems and accuracy of financial data reporting. In (pp. 1-25). <https://doi.org/10.1080/01559982.2025.2451004>
- Kindzeka, K.-a. C. (2023). Impact of Artificial Intelligence on Accounting, Auditing and Financial Reporting. *American Journal of Computing and Engineering*, 6(1), 29-34. <https://doi.org/10.47672/ajce.1433>
- Meiryani, M., Andini, V., Fahlevi, M., Yadiati, W., Purnomo, A., & Prajena, G. (2022). Analysis Of Accounting Information Systems Based On Artificial Intelligence On Fraudulent Financial Reporting Trends In Indonesia. Proceedings of the 2022 4th International Conference on E-Business and E-Commerce Engineering.
- Odonkor, B., Kaggwa, S., Uwaoma, P. U., Hassan, A. O., & Farayola, O. A. (2024). The impact of AI on accounting practices: A review: Exploring how artificial intelligence is transforming traditional accounting methods and financial reporting. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 21(1), 172-188. <https://doi.org/10.30574/wjarr.2024.21.1.2721>
- Saghafi, A., & Parsapour, M. R. (2025). Investigating the impact of accounting data analysis using generative artificial intelligence on the quality of digital sustainability reporting considering the mediating role of green sustainability internal control systems. *Financial Accounting Knowledge*, 12(1), 1-31. <https://doi.org/10.30479/jfak.2025.21533.3270>
- Saxena, R. (2022). A Conceptual Framework for Assessing the Application of Artificial Intelligence for Financial Reporting. *Universal Journal of Accounting and Finance*, 10(5), 897-911. <https://doi.org/10.13189/ujaf.2022.100502>
- Shah Hosseini, N., Yelfani, E., & Khosrovani, A. (2024). Designing a model for improving investor decision-making and investment efficiency with an emphasis on financial reporting quality: A mixed approach. *Accounting, Financial Affairs, and Computational Intelligence*, 2(3), 120-133. <https://jafci.com/index.php/jafci/article/view/77>
- Sreseli, N. (2023). Use of artificial intelligence for accounting and financial reporting purposes: A review of the key issues. *American International Journal of Business Management (AIJBM)*, 6(8), 72-83.
- Temitayo Oluwaseun, J., Mhlongo, N. Z., & Jejenywa, T. O. (2024). A comprehensive review of the impact of artificial intelligence on modern accounting practices and financial reporting. *Computer Science & It Research Journal*, 5(4), 1031-1047. <https://doi.org/https://doi.org/10.51594/csitrj.v5i4.1086>